

Kõik ägedad asjad

KÕIK ÄGEDAD ASJAD

ühes vaatuses

Autor **Duncan Macmillan**

Tõlkija **Pirjo Jonas**

Lavastaja ja muusikaline kujundaja **Tanel Jonas** (Ugala)

Kunstnik **Kristjan Suits** (Tallinna Linnateater)

Valguskunstnik **Triin Rahnu**

Mängivad:

Getter Meresmaa või **Doris Tislar** või **Risto Vaidla**

Trupp tänab Karolin Saaristet, Kait Sinialu, Nukuteatrimuuseumi teatriringis osalejaid ja Tallinna Saksa Gümnaasiumi 2.d klassi õpilasi ning õpetajaid.

Esietendus 20. novembril 2022 väikeses saalis.

Tanel Jonas: kui meie julgeme ja tahame rääkida, tuleb meie tuules ehk keegi veel

Vastab „Kõikide ägedate asjade” lavastaja, Ugala teatri kunstiline juht Tanel Jonas.

Lavastus räägib enesetapust. Kas ei peaks minema rasketel teemadega psühholoogi juurde või lastekaitsele? Kuidas teater edasi aitab?

Lähedase inimese suitsiidikatse on selles lavastuses käivitavaks sündmuseks, lavastus räägib ikkagi sellest, kuidas leida elamiseks rõõmu ja helgust. Aga teater... Kui sul on infot lähisuhtevägivalla või reaalse enesetapukatse kohta, siis tulebki vaadata, et inimesed ellu jääksid, ja helistada hädaabinumbriks. Sellel hetkel pole kunstiga midagi peale hakata. Teatris on rasketel teemadel rääkimine omamoodi ennetus-teavitust, teemade läbitunnetamine. Me loodame, et teater pakub niimoodi pääseteed.

Üks asi on veel. Teatrikunst, nagu kõik kunstiliigid, peaks tegelema ka teemadega, mis on meie inimeste hingedes. Küsima, kus on need nurgatagused, kuhu valgust eriti ei näidata, kus on teemad, millest ei taheta rääkida. Ja seal on teatril teenäitaja roll. Põhjusega on maailmas vähe näidendeid, et elas kord inimene, kelle

oli kõik hästi hea ja elu tavaline kuni rahuliku surmani.

Kui kõik vaiba alla pühkida ja vaikida, siis ei tähenda see lihtsalt realselt paljude inimeste surma, vaid ka seda, et me ühiskonnana ei arene edasi. Kui meie julgeme ja tahame rääkida, siis võib-olla tuleb meie tuules keegi veel.

Mõtled vaikimise ringi murdmist?

Mu meelest pole võimalik tuua ühtainsat põhjust, miks just teater peaks valusate teemadega tegelema, kuid üks on kindlasti vaikimise ringi murdmine. Praeguses lavastuses pole keskne siiski enesetaputeema, vaid suitsiidse inimesega kõrvuti elamine.

Aastas teeb Eestis enesetapu ligi kakssada inimest, kelle seas on kümnekond alaealist. Me paraku ei tea kõiki, kes elavad enesetapumõttega või kõrvuti suitsiidsete lähedastega. Kui palju me enesetappudest üldse väljaspool teatrit räägime?

Räägime sellest järjest rohkem, aga hästi

põgusalt. Oleme viimased 25 aastat olnud pidevalt suitsiidide arvult Euroopa esikolme seas. Mis tähendab, et meil on väga palju inimesi, kelle jaoks on elu selline, et nad ei näe mingit muud väljapääsu. Neil on aga lähedased, teisisõnu puudutab enesetapp Eestis iga-aastaselt otseselt mitut tuhandet inimest ja kaudsemalt kümneid, võib-olla isegi sadu tuhandeid.

Lugesin just Tuul Sepa artiklit sellel teemal ja olen temaga väga nõus – evolutsiooni koha pealt on enesetapp täiesti arusaamatu, sest

need tungid peaksid olema inimesest välja programmeeritud, see ei aita meil kui liigil areneda. Loomariigis on vaid väga üksikuid näiteid enesetappudest, needki peamiselt parasiitide põhjustatud. Üldiselt ei ole loomariigile selline käitumine omane. Miks see siis inimesele on?

Ühe teooria kohaselt ei ole asi üldse meis – meie ei ole katki, vaid katki on maailm meie ümber. Selle teooria kohaselt ei ole meie organism tegelikult mõeldud selliseks

väheaktiivseks, istuvaks eluks, nagu me praegu elame. Meie silmad ei ole mõeldud kunstlikult tekitatud valguse jaoks. Võib-olla on meie aju tegelikult mõeldud toimima nii, et me liigume palju ja see tekitab erinevaid õnnehormoone.

Et me mõtleme liiga palju, istume, vahime ja kehaga midagi ei tee?

Jah. See kogus suhkrut, mis kunagi andis meile vajaliku koguse energiat, et päeva lõpuni efektiivselt toimetada, teeb täna meid paksuks. Õhu saastatus on selline, et me ei tunne enam lõhnu nii hästi nagu peaksime, kroonilisi haigusi on palju. Kohutavalt palju inimesi on kolinud linnadesse ja elab sellist elu, mida ma praegu kirjeldasin. Võib-olla oleme seetõttu oluliselt depressiivsemad kui varem ajaloos.

Muidugi inimese eluiga ju kogu aeg pikeneb ja elukvaliteet justkui tõuseb, me peame

kulutama vähem energiat selleks, et saada kätte oma igapäevane toidukogus. Poeskäimine peaks olema justkui kõva tulemus, et näe, tõin minimaalse energiakuluga mitme päeva toidu ära, aga miskipärast teeb meid õnnelikumaks oma käega püütud kala või enda korjatud seened ning marjad. Nii et äkki on me elu liiga mugav ja meil on liiga igav?

„Kõikide ägedate asjade” minategelase keskne mure on ta suitsiidne ema. Et ütleme talle: sul on igav, mine kalale?

Ma rääkisin laiemalt ühiskondlikust tasandist. Indiviidi tasandil – kui inimesel juba on selline probleem –, võib nõuanne, et mine kalale või naerata rohkem, olla üks kasutumaid soovitusi üldse.

Selleks hetkeks, kui inimene on jõudnud raskekujulisse depressiooni, on ta ilmselt juba väga palju asju ise ära proovinud ja need ei ole töötanud. Siis tuleb sekkuda spetsialistidel. Inimese ajukeemia tuleb jälle korda saada, alles siis saab hakata mõtlema mingist kalalkäimisest ja muudest asjadest.

Kui meil on vererõhuprobleemid, siis me võtame rohtu, me ei häbene seda, aga miskipärast paljud inimesed antidepressantide võtmist ei tunnista. Kuigi ma olen jumala kindel, et minu tutvusringkonnas on paljud inimesed ühel või teisel eluperioodil seda teinud. Kui on raske vaimselt oma eluga hakkama saada, siis peetakse seda tabuks.

Teatri missioon, igasuguse kunsti missioon on keerulisi teemasid piisavalt palju hekseldada, et ühel hetkel inimesed enam ei häbeneneks neist ka ise rääkida.

*Teatri missioon,
igasuguse kunsti
missioon on keerulisi
teemasid piisavalt palju
hekseldada, et ühel
hetkel inimesed enam
ei häbeneneks neist ka ise
rääkida.*

„Kõik ägedad asjad” on *stand-up*-komöödia. Võib vist öelda, et teatriinimestele pole mitte miski püha, kõige üle viskate nalja.

Komöödia on selle materjali puhul võib-olla natuke meelevaldne määratlus, ehkki autor on nii ise kirjutanud. *Stand-up*’i vorm on küll – üks inimene räägib teistele lugu. Komöödia tuli juurde tänu sellele, et esimene näitleja, kes seda materjali ette kandis, oli Jonny Donahoe, kes on Inglismaal tuntud *stand-up*-koomik. Ka mu esimeses lavastuses üle kümne aasta tagasi Vanemuises mängis peategelast tuntud *stand-up*-koomik ja näitleja Ott Sepp, see oli Conor McPerhsoni alkoholisõltuvusest rääkiv lugu „Rumm ja viin”.

Me ei viska nalja teema üle, sellesse suhtume väga tõsiselt. Vorm on natukene kergem, pigem naer läbi pisarate. Elu pakub kogu aeg rohkelt väikest absurdi, ka minu elu. Mu esimene suurem lahkumine leidis aset trammis. Olime just otsustanud, et tuleb lahku minna, kui tuli konduktor ja sain piletitä sõidu eest trahvi. See on ühest küljest absurdsest naljakas ja teisest küljest rõhutab veelgi selle olukorra kurbust.

Kui me räägiksime rasketest asjadest ainult hästi raskes võtmes, siis inimesed saalis tunneksid pärast etenduse lõppu, et uh, küll on raske. Kas see aitab meid kuidagimoodi?

See näidend annab ju lausa tegevusjuhiseid, sest kõik kirjapandud ägedad asjad aitavadki elada. Kas noor inimene võiks tulla seda vaatama nagu juhendmaterjali?

Ma ei tea, kas me otseselt käitumisjuhiseid jagame. Võib-olla mingil määral. Pigem tahaksin mõelda, et jagame lootust. Et kui isegi tundub, et tunneli lõpus ei ole mitte mingit valgust, siis ole kindel, et asjad lähevad paremaks! Need

ei pruugi minna kohe briljantseks, aga lähevad paremaks.

Oleme sellele proovides palju mõelnud. Kui inimene tunneb ennast etendusel ära, siis on oluline, et tal oleks pärast etendust niidiots, kuidas edasi minna.

Kuidas tuli otsus just see näidend Noorsooteatri lavale tuua?

Duncan Macmillani tekstid on olnud mulle alati südamelähedased. Kui ma selle teksti leidsin, siis kõhutunne ütles kohe, et raba see lugu ruttu ära, enne kui mõni teine lavastaja jaole jõuab.

Arutasime sõbra Leino Reiga, et äkki võiksin tulla siia kunagi midagi tegema. Pakkusin siis selle materjali Noorsooteatri loomenõukogule välja ja edasi läksid asjad juba üsna kiiresti. Ka Leinole ja Noorsooteatri loomingulisele juhile Mirko Rajasele see materjal meeldis. Ent siis tuli minu Ugalasse minek ja koroona ja kõik lükkus mitu aastat edasi. Päris mitu lavastajat tahtis seda materjali veel teha, kusjuures ka Ugalas. Pidin ütlema, et kahjuks juba võetud.

Kui inimene tuleb „Kõikide ägedate asjade” etenduselt, siis tõenäoliselt võib ta öelda, et ta on isegi kaasa mänginud?

Mõned õnnelikud küll. Teisalt, me oleme ju eestlased, meie jaoks on enda avamine ja rasketel teemadel rääkimine väga raske. Kui näitleja palub sul midagi teha, näiteks paberil endale teksti vastu lugeda, siis naudi eduelamust – sa oled mingi barjääri murdnud ja teisi aidanud.

Intervjueeris Peep Ehasalu
Intervjuu ilmus ERRi kultuuriportaalil
25. oktoobril 2022.

Auto

Duncan Macmillan (s 1980) on briti näitekirjanik ja lavastaja. Ta on kogunud tuntust mitme tunnustatud näidendi autori ja kaasautorina, samuti dramatiseerija ja stsenaaristina.

Macmillani näidendid käsitlevad enamasti kaasaegseid sotsiaalpoliitilisi probleeme kliimakriisist sõltuvushaiguste ja enesetapuni. Eelkõige huvitab Macmillanit inimese isikliku vastutuse küsimus. Kuid küsides, kes vastutab ja kes on süüdi, esitab ta kohe ka järgmise küsimuse: kuidas me saaksime aidata? „Mind huvitab komplekssus,” on Macmillan 2014. aastal ajalehele The Guardian antud intervjuus öelnud. „Nii teatritegija kui -vaatajana naudin üle kõige seda, kui mu ajule on antud teha rohkem rehkendusi kui üksainus.” Macmillani sõnul on teda mõjutanud mitmed näitekirjanikud, nende seas Arthur Miller, Samuel Beckett, Bertolt Brecht, Anton Tšehhov ja William Shakespeare.

Macmillani edu sai alguse Bruntwoodi näitekirjanduse võistlusest Manchesteri Royal Exchange'i teatris. Tema näidend „Monster” (2007) pälvis seal kaks auhinda. Praegu mängitakse tema näidendeid kõikjal maailmas, Inglismaast Lõuna-Koreani. Ka Eesti lavadele on Macmillani teosed jõudnud juba mitmel korral: 2016. aastal Endlas „Kopsud” (lav Taago

Tubin) ja Linnateatris „Inimesed, kohad ja asjad” (lav Disana Leesalu); 2021. aastal Vanemuises Macmillani dramatiseering George Orwelli romaanist „1984” (lav Karl Laumets); 2022. aastal Rakvere Teatris Macmillani adaptatsioon Henrik Ibseni näidendist „Romersholm” (lav Peeter Raudsepp).

Ent ka näiteks Läti lavastajate jaoks on Duncan Macmillan üks praeguse aja hinnatuid näitekirjanikke. Läti teatrikritik Lauma Mellēna-Bartkeviča kirjutab oma pandeemia-aastate Läti teatrit käsitlevas ülevaates, et 2020. aastal lavastati Macmillani näidendeid suisa neljas erinevas teatris – tulemus, millega on võrreldav üksnes meilgi menuka vene näitekirjaniku Ivan Võõrpajevi edu. Mellēna-Bartkeviča kirjutab Macmillani iseloomustuseks: „Ta kasutab lihtsaid sõnu ning ka järeldus, mille ta teeb, on lihtne: et siin maailmas ei ole miski lihtne.”

Duncan Macmillani esimene armastus oli aga muusika. Ta on tegutsenud ka DJ-na ning on siiani innukas muusikakolleksionäär. Oma kaht kirge – teatrit ja muusikat – võrreldes on Macmillan öelnud, et tööks sobib ala, mis meeldib, hobiks jäägu aga see, millega seob armastus.

Dr. Priest

Duncan Macmillan. Foto: Effie Woods

Enesetapu ohumärgid

Peaaegu alati eelnevad suitsiidkatsele selged ohumärgid.

Oluline on võtta ohumärke tõsiselt ning otsida abi, kui sulle tundub, et keegi su tuttav noor inimene võib olla suitsidaalne.

Loe selgeks ohumärgiks, kui keegi:

- räägib ja naljatab enesetapust
- avaldab näiteks selliseid mõtteid: „Oleks parem kui ma oleksin surnud”, „Soovin, et ma kaaksin igaveseks”, „Kui mind enam ei ole, siis...”, „Varsti ma ei tüüta sind enam.” jms
- räägib surmast positiivses ja lootusrikkas toonis, näiteks „Kui ma sureksin, siis inimesed armastaksid mind rohkem”;
- kirjutab surma-teemalisi jutte ja luuletusi
- käitub enda suhtes hoolimatult, temaga juhtub tihti tõsiste vigastustega õnnetusi
- annab ära, jagab laiali või viskab ära väärtuslikke esemeid
- jätab perega ja sõpradega hüvasti erilisel moel, tavapärasest erinevalt
- varub relvi, ravimeid või muid enesetapuvahendeid
- kirjutab enesetapukirju
- teeb arusaamatuid või veidraid mõtteavaldusi

Ebamäärasemad, kuid siiski ohumärgid on, kui:

- keegi tõmbub enesesse, eraldub perest ja sõpradest
- käitub tavapärasest oluliselt erinevalt
- tal on koolis probleeme
- tema söögiisus ja magamisharjumustes on muutusi
- ta ei huvitu varasemalt rõõmu pakkunud tegevustest
- on jätnud hügieeni ja välimuse unarusse

Need on ebamäärased tunnused, mis võivad viidata ka paljudele teistele psüühikahäiretele või kriisidele ja probleemidele. Selliste muutuste tähelepanemisel on kõige parem noore käest küsida, kuidas tal läheb või mis tal mõttes mölgub.

33. kartulhisalat

Vaimse tervise nõu ja abi saab:

LASTEABITELEFON: 116 111 (info@lasteabi.ee),
veebinõustamine: www.lasteabi.ee

HÄDAABINUMBER: 112

ELULIIN: 6558 088 (eesti keel),
655 5688 (vene keel) iga päev kell 19.00–07.00

VAIMSE TERVISE TUGILIIN: 660 4500,
veebinõustamine: www.palunabi.ee (kell 10.00–24.00)

KOOLIPSÜHHOLOOGIDE NÕUANDELIIN: 1226 (eesti keeles)
argipäevadel kell 16.00–20.00 ja
1227 (vene keeles) teisipäeviti kell 16.00–20.00

HINGEHOIUTELEFON: 116123 (24/7)

PEREARSTI NÕUANDETELEFON: 1220 (24/7)

SUITSIIDILE LÄHEDASE KAOTANUTE TUGIRÜHM
„Puudutame südameid”: www.puudutamesydameid.ee

TEATRI-IMED JÄTKUVAD NUKUTEATRIMUUSEUMIS!

Nukuteatrimuuseumis avaneb muinasjutuline teatrimaailm täis huvitavaid lugusid ja arendavaid tegevusi.

Muuseumis saad rännata ringi teatriaaloos, proovida eri liiki nukke elama panna, katsetada, mis juhtub maski või varjusirmi taha minnes, tutvuda teatriametitega.

Lisaks toimuvad muuseumis: etendused, töötoad, kohtumised näitlejatega, koolitunnid, sünnipäevapeod ja veel palju loomingulist ning põnevat!

noorsooteater.ee/muuseum

Sama päeva
teatripiletiga
muuseumikülastus
soodsam!

EESTI NOORSOOTEATRI TERVISE EEST HOOLITSEB REVAL-SPORT!

Peresõbralik vee- ja saunakeskus keset südalinna.

Aia 20, Tallinn
tel 641 2068
revalsport.ee

SOODUSHINNAGA PARKIMINE EESTI NOORSOOTEATRI KÜLASTAJATELE

Eesti Noorsooteatri koostööpartner, parkimiskorraldaja **Ühisteenus** pakub soodushinnaga parkimisteenust valveta Rannamäe tee 5 parklas kõikidel nädalapäevadel.

Fikseeritud tasu 3 tunni eest on 2 eurot. Soodushinnaga teenuse aktiveerimiseks saada **sõnum** sisuga: **auto number, tühik, ENTEATER** (näide: 123ABC ENTEATER) **numbrile 1902**. 3 tunni täitumisel jätkub teenus tavatariifi alusel: **30 minuti maksumus on 1.25 €**. Parkimisteenuse lõpetamiseks helista numbril 1903.

LAVASTUSE VALMIMISE TEHNILINE MEESKOND

Lavastusala juhataja Anni Rajas
Tehniline juht Revo Koplus
Etendusteenistuse juht Airike Vipp
Etenduse juht ja rekvisiitor Reet Loderaud
Helitehnik Aigar Vals
Valgustehnik Triin Rahnu
Kostümeerija Tiina Salmus
Grimeerija Triin Klaas
Lavameister Tanel Riik
Dekoratsioonid valmistasid Andres Josing, Mihkel Niinemets
Dekoraator Krista Norden
Varustaja Riho Tammert
Kava koostas Helena Läks
Kava kujundas Helmi-Elfriede Arrak
Esikaanefoto Siim Vahur

EESTI NOORSOOTEATER

teatrijuht Joonas Tartu / kunstiline juht Mirko Rajas / peakunstnik Rosita Raud
etendusteenistuse juht Airike Vipp / turundusjuht Piia-Berta Piir-Kuusmik
kommunikatsioonijuht Peep Ehasalu / muuseumi juhataja Ito Niinemets
lavastusala juhataja Anni Rajas / tehniline juht Revo Koplus / teenindusjuht Anna Leiner
haldusjuht Ahto Paju / festivali juht Leino Rei / IT- ja multimeediaspetsialist Indrek Rammus
büroo- ja personalijuht Helika Nõmm / pearaamatupidaja Nele Brandmeister
raamatupidaja Annika Visnapuu / kirjandustoimetaja Helena Läks / disainer Helmi-Elfriede Arrak
näitlejad Mait Joorits, Anti Kobin, Laura Kukk, Helle Laas, Getter Meresmaa, Jevgeni Moissejenko,
Mart Müürisepp, Laura Nõlvak, Katri Pekri, Andres Roosileht, Karl Sakrits, Kaisa Selde, Doris Tislar,
Tiina Tõnis, Taavi Tõnisson, Joosep Uus, Risto Vaidla, Maria Ehrenberg
grimeerijad Triin Klaas, Lauraliis Pihu / etenduse juhid ja rekvisiitorid Elise Holter, Liisi Tegelman,
Reet Loderaud / valgusala juhataja Madis Kirkmann / valgustajad Erik Pello, Targo Miilimaa, Triin Rahnu
video- ja heliosakonna juhataja Mait Visnapuu / video- ja helitehnikud Liina Sumera, Mikk Mengel, Aigar Vals
vanemkostümeerija Kristel Hansen / kostümeerija Tiina Salmus
pealavameister Janek Saareli / lavameistrid Mikk-Artur Ostrov, Oliver Puju, Roger Teppo,
Steffi Viita, Tanel Riik / nukumeistrid Annika Aedma, Evelin Vassar / nukutehnik Mihkel Vooglaid
butafoor Madli Liiva / dekoraator Krista Norden / dekoratsioonimeistrid Andres Josing, Mihkel Niinemets
õmblejad Jaanika Simmer, Kerli Praks / rekvisiitor-varustaja Riho Tammert
müügijuht Anneli Albert / müügiadministraatorid Anne-Mai Arust, Karmen Mägi, Liisa-Lii Tamme,
Liisa Tammert / kohvikuteenindajad Mari Akkermann, Heidi-Lii Kärner, Johanna-Mia Saar, Triinu Saaremägi
muuseumikuraator Gerli Mägi / muuseumijuhendajad Laura Linna, Liisa Luhakivi, Karmen-Elliise Kiidron
vanempiletöör Jane Kütson / publikuteenindajad Viia Mänd, Elle Himma, Edith Horm, Hiie Kalas,
Signe Kamp, Elisabeth Teng, Elis Listra, Viivi Palm, Madli Rätšnik, Rebecca Rätšnik, Tiia Sander, Eha Simson,
Tiina Türrpuu, Helle Veskimägi, Edith Horm, Luisa Susanna Kütson, Caroline Murumägi, Marge Saarik,
Meeli Elisabeth Paltmann, Mia Tõnisson, Tiina Kuningas
puhastusteenindajad Illar Kask, Ilona Avdejeva, Kif Tamme, Svetlana Fortõgina, Tiiu Metsalo

KULTUURIMINISTEERIUM

 Nordic Hotel Forum

ECKERÖ LINE

partner

 ÜHISTEENUSED

TallinnCard

CLUB ONE

PILETILEVI

Dr. Hauschka

©Ecoprint

 Eesti Noorsooteater eestinoorsooteater

Eesti Noorsooteater
Lai 1 / Nunne 4 · 10133 Tallinn
Info ja piletite tellimine 6679 555
kassa@noorsooteater.ee
noorsooteater.ee